

Mérnöki létesítmények geodéziája

**Speciális geodéziai hálózatok
létesítése és feldolgozása,
kapcsoló és tájékoztatómérések**

Siki Zoltán

siki.zoltan@epito.bme.hu

Földalatti mérések

- Mély művelésű bányák
- Alagutak
- Földalatti létesítmények (raktárak, mélygarázsok, stb.)
- Pincék
- Barlangok, természetes üregek

Hites bányamérő 12/2010. (III.4.) KHEM rendelet

Bányászati alapfogalmak

Aknatorony

Akna (szállító akna, légakna)

Vágat

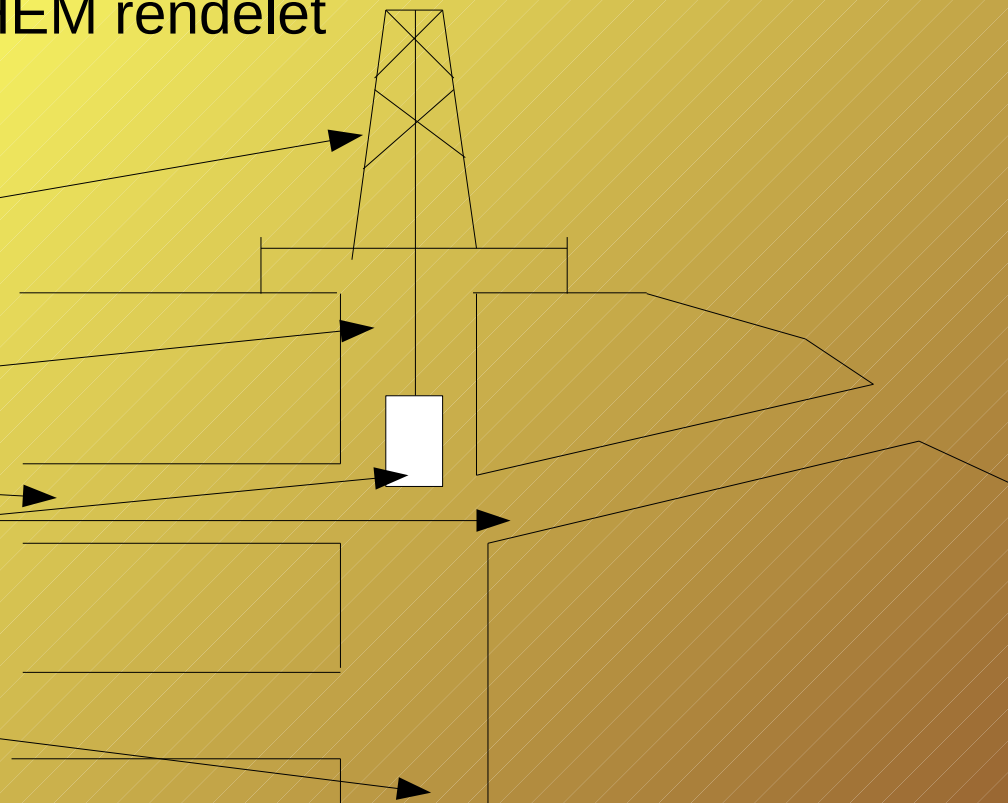
Lejtős akna, táró

Kas

Zsomp

Front

Főte, talp

Felszíni és földalatti hálózat összekapcsolása

Felszíni hálózat }
Földalatti hálózat } Kapcsoló és tájékozó mérések
(egyszerre vagy külön is elvégezhető)

Lejtős aknán vagy tárón keresztül sokszögvonala
Szabad vagy mindkét végén kapcsolt egyik végén tájékozott sokszögvonala,

Függőleges aknában
Vetítés, kapcsoló háromszög
Beillesztett sokszögvonala két függőleges akna között

Bánya térben
Giroteodolittal (tájékozás) vagy IMU irányítást

Magasság átvitel
Szintezés lejtős aknán vagy tárón keresztül
Akna mélység mérés (vetítés)

Kapcsoló háromszög

Mért adatok:

Kapcsoló háromszögekben az oldalak hossza ($AB, AC, BC, A_1B_1, A_1C_1, B_1C_1$)

C ponton D,A,B irány sorozat

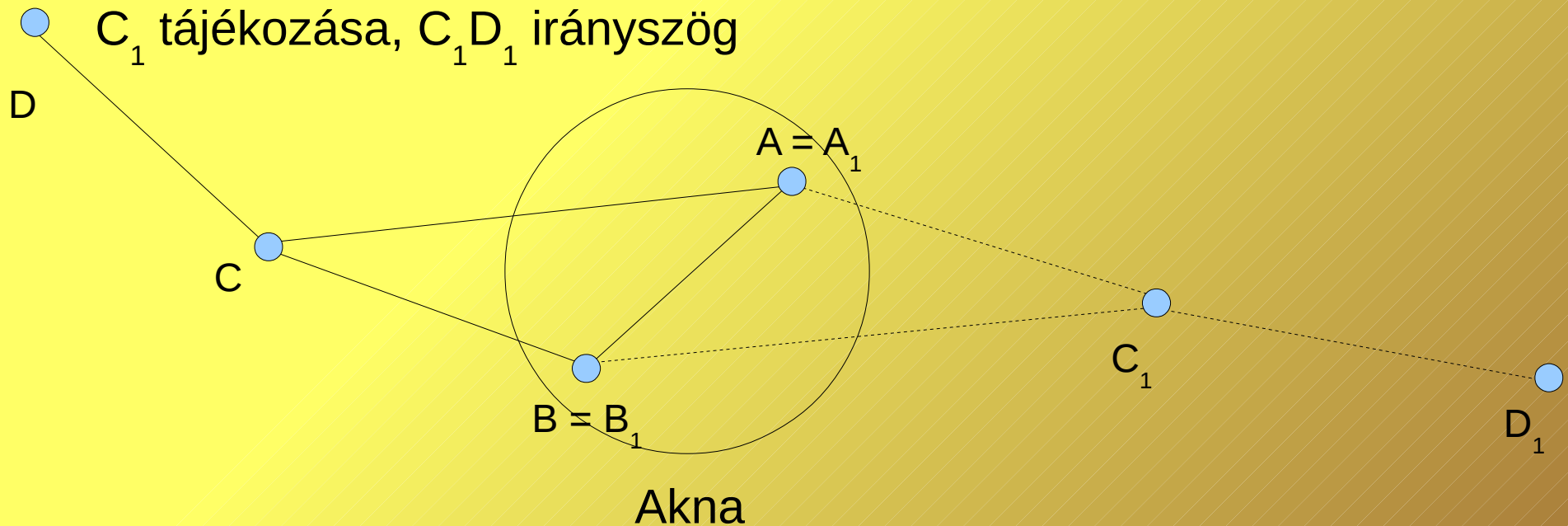
C_1 ponton D_1, B_1, A_1 irány sorozat

Számítás: C irány sorozat tájékozása,

kapcsoló háromszögek belső szögeinek számítása

CAC_1 illetve CBC_1 szabad sokszög vonalakkól C_1 koordinátái

C_1 tájékozása, C_1D_1 irány szög

Felszín

Föld alatt

Front hajtás

Akna torony

Vágat hajtó gépek

Vágat biztosítás

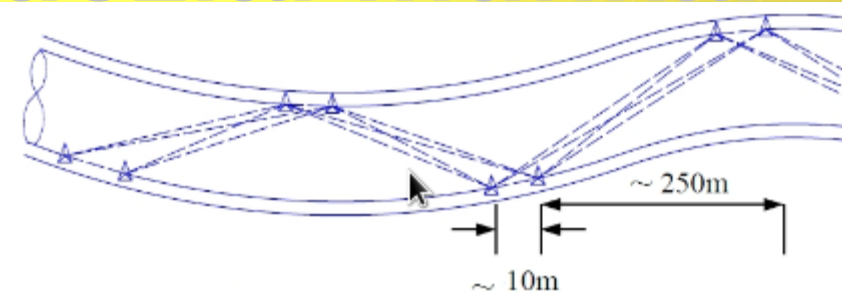

Szűkülő
vágat

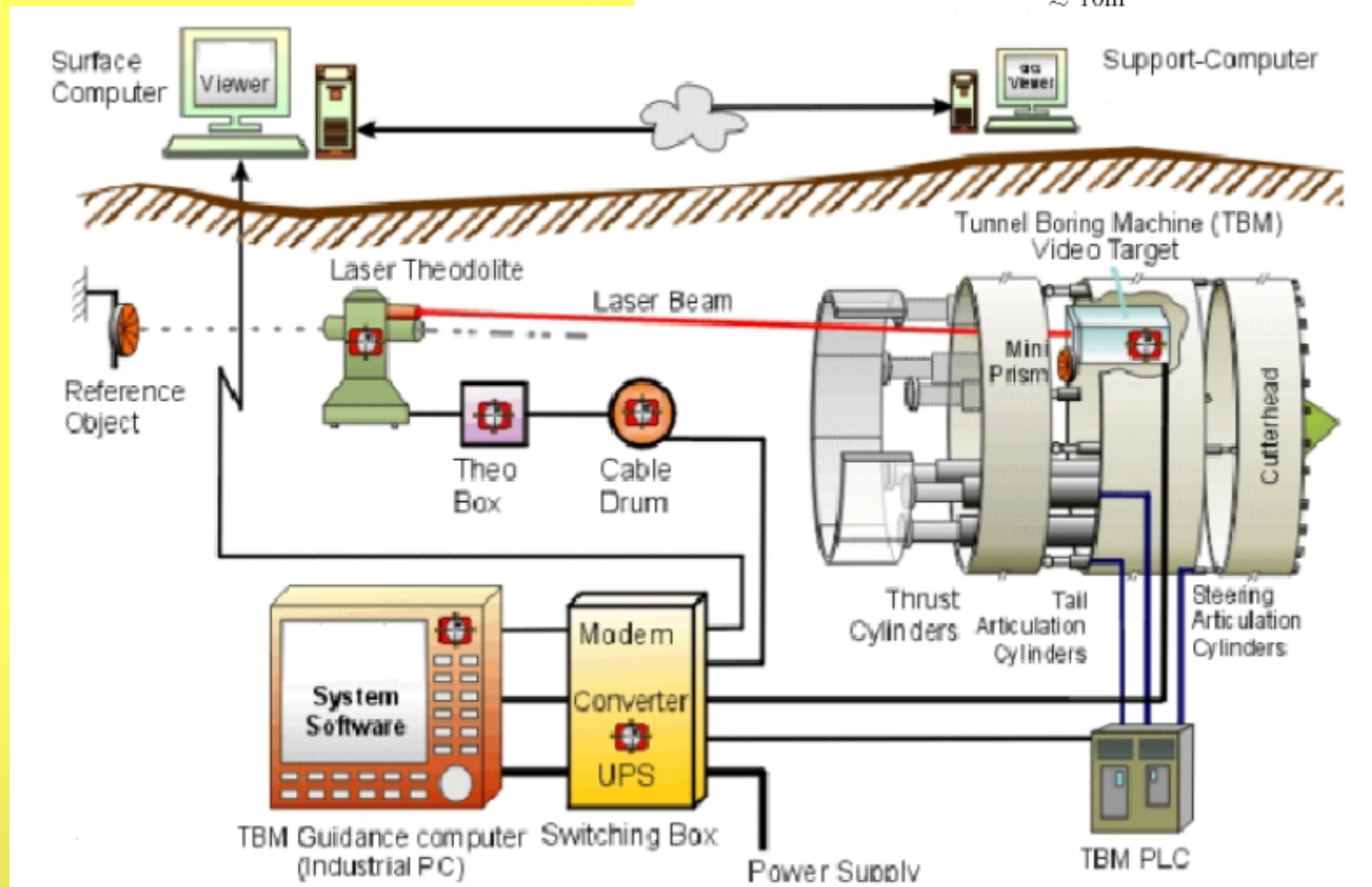

Alagút irányítás geodéziai munkái

Cikk-cakk sokszögvonal,
dupla cikk-cakk

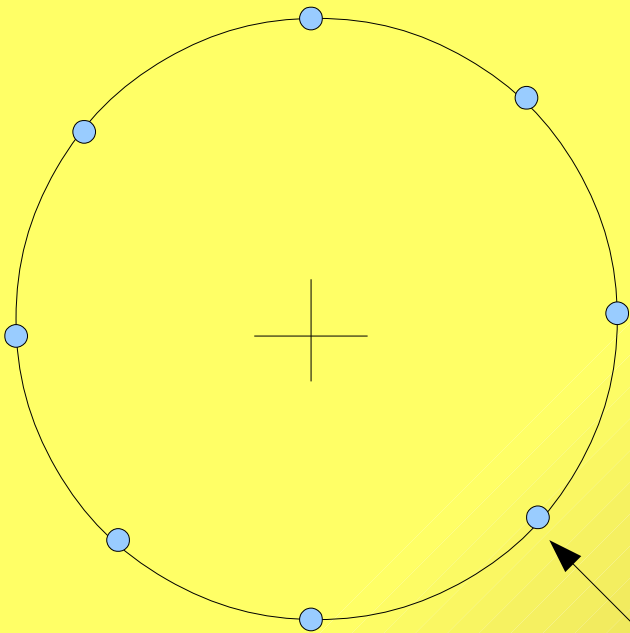

Fúrópajzs
irányítás
Laser target

Alagút ellenőrzés geodéziai munkái

Tengelyvonal és keresztmetszet ellenőrzés

Metszetek méréséből
regressziós kör -> tengely

Eltérések kimutatása a
tervhez képest

Prizma nélküli távmérővel mért pontok

Mikrogeodéziai hálózatok

- Kis távolság (5-20 méter) a pontok között
- Nagy pontossági igények (néhány tizedmilliméter)
- Iránymérések megbízhatósága (ATR)
- Kényszerközpontosítás, pillér
- Nagy fölösmérésszám biztosítható
- 3D-s vagy külön 2D-s és 1D hálózatok
külön 2D és 1D hálózat esetén nagyobb megbízhatóság
pl. felsőrendű szintezés <-> trig. mag., illetve
a műszer, jelmagasság meghatározás bizonytalansága

Fő hibaforrások:

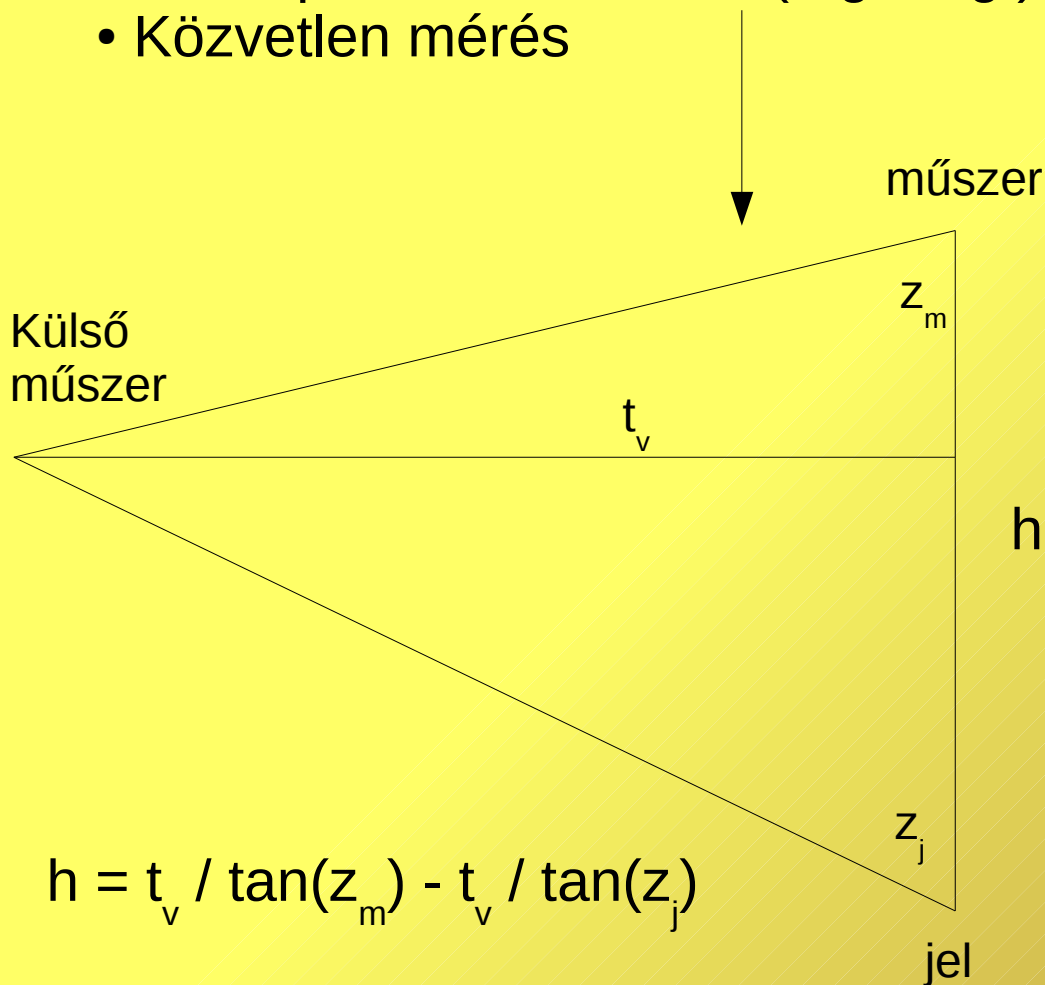
Pontraállási hiba

Műszer, jelmagasság mérés pontatlansága

(ezeket a kiegyenlítés szempontjából általában hibátlannak tekintjük!)

Műszer magasság meghatározása

- Ismert magasságú pontra mérés (szintezés vagy trig.mag.)
- Külső pontból levezetés (trig.mag.)
- Közvetlen mérés

$$h = t_v / \tan(z_m) - t_v / \tan(z_j)$$

Mekkora lesz műszermagasság középhibája, ha

$$t_v = 5 \text{ m} \pm 1 \text{ mm}$$

$$z_m = 88-12-25 \pm 5''$$

$$z_j = 103-28-12 \pm 5''$$

Hibaterjedés törvénye alapján

$m_{\text{zenit}} [']$	$m_{\text{táv}} [\text{mm}]$	$m_h [\text{mm}]$
5	1	0.3
30	1	1.1
5	3	0.8
1	0.5	0.1